

0. BESPREKING VAN BOEKEN.

Vogelfang und Vogelberingung, Teil IV, door Hans Bub.
Die Neue Brehm Bücherei, 409
Uitgave: A.Ziemsens Verlag, Wittenberg Lutherstadt 1969
207 bladzijden, 109 afbeeldingen. Prijs DM 15.20.

Met dit vierde en laatste deel sluit Hans Bub, medewerker van het Institut für Vogelforschung "Vogelwarte Helgoland", zijn omvangrijke arbeid af over alles wat te maken heeft met het vangen en het ringen van in het wild levende vogels. Voor de lezers willen wij nog even de reeds verschenen delen in herinnering brengen, t.w.:

Deel I	besproken in Op het Vinketouw,	deel 1 nr.7 ,prijs	DM 5.80
Deel II	idem	, deel 1 nr.10, "	DM 7.80
Deel III	idem	, deel 2 nr.1 , "	DM 8.80

In de eerste helft van dit vierde deel besluit BUB zijn verhandeling over de vangmiddelen. Achtereenvolgens worden nog behandeld de vinkenbanen, de slagnetten alsmede de raket- en kanonnetten.

In 50 pagina's wordt uitvoerig ingegaan op alle aspecten van het aanleggen en gebruiken van een vinkenbaan, waarbij de vinkenbaan te Wassenaar als voorbeeld voor een Nederlandse vinkenbaan heeft gediend. Kennelijk heeft BUB nagelaten recente gegevens over deze vinkenbaan, die tot de beste in West-Europa mag worden gerekend, te verzamelen. De laatste jaren is deze vinkenbaan zo gemoderniseerd, dat de beschrijving uit 1939 wel zeer verouderd is. Ook wordt vermelding van het gebruik van elektronische lokkers gemist, zoals deze trouwens ook op andere vinkenbanen toepassing vinden. Evenmin wordt gewag gemaakt van het parasitaire- en bloedonderzoek bij de gevangen trekvogels. Bij de behandeling van de vangst met slagnetten zegt BUB, dat ons land nog slechts 30 vergunninghouders telt voor de vangst van goudplevieren. Naar mag worden aangenomen ligt dit getal nog tegen de honderd aan.

Tot slot wordt nog een apart hoofdstuk aan de moderne massavangst met raket- en kanonnetten gewijd, welk hoofdstuk hoofdzakelijk is gebaseerd op door SPEEK en DE ZWART ter beschikking gestelde gegevens.

In de tweede helft van dit werkje worden allerlei problemen behandeld die het ringen van vogels met zich brengen. Zo komen onder meer ter sprake de openbare mening, de betekenis van het ringwerk voor de wetenschap, het aanbrengen van de ringen, de landelijke ringcentrales, het uitwerken van de terugmeldingen, de opleiding van de ringers, het doelgericht ringen alsmede het belang van de kenmerken voor leeftijd en geslacht.

BUB ontpopt zich hierbij als een fervent tegenstander van het afnemen van een buitenlandse ring van een gevangen vogel om deze te vervangen door een ring van het eigen land, zoals dit ook in Nederland voorschrift is.

Zoals in de reeds verschenen delen eindigt ook dit deel met een uitvoerige literatuurlijst, terwijl een register van vogelnamen naar de vangmethoden voor de gezochte vogelsoort verwijst.

Terugblikkend mogen wij deze vier delen een standaardwerk op dit specifieke gebied noemen. De inhoud is van belang voor alle ringers ter wereld. Het is dan ook te hopen, dat verschijning in andere talen niet te lang op zich zal laten wachten.

C.J.A.Wijnaendts.

LARS SVENSSON - Identification Guide to European Passerines.
Naturhistoriska Riksmuseet.
Stockholm 1970. 152 pp. Prijs Skr.15.00 .

De auteur publiceerde in 1964 een Zweeds determineerboekje, dat enige opschudding veroorzaakte onder de vogelringers door de uitstekende tekeningen, de handige indeling en het prettige zakformaat. Het is nu omgewerkt en uitgebreid tot een volledige gids voor het determineren en bepalen van leeftijd en geslacht van Europese zangvogels. De tekst is in het Engels. Zonder twijfel is dit het beste boek dat tot nu toe op dit gebied verschenen is. De technische uitvoering is perfect, zowel wat betreft formaat, papier, druk en duidelijkheid der tekeningen. De inhoud doet niet onder voor het uiterlijk. Uitvoerig worden allereerst besproken de techniek van het tellen en meten en algemene methoden voor het bepalen van leeftijd en geslacht. Dit algemene gedeelte is een uitstekende en originele bijdrage die getuigt van de grote ervaring en critische instelling van de schrijver. Met name noem ik hier de paragrafen over rui en slijtage (notéer b.v. dat elke vogel in actieve rui van de slagpennen in juli tot en met september overjarig is, behalve dan

leeuwerik, spreeuw en nog enkele uitzonderingen), over groei-strepen, schedelverbening, vorm cloaca en broedvlek. Wel is het jammer dat een overzichtsfiguur ontbreekt van de vleugel met de namen van de verschillende veergroepen.

Het bijzondere deel behandelt in systematische volgorde 177 soorten en 33 rassen. Ook hier valt de voorzichtige benadering op, die het de gebruiker niet gemakkelijker maakt, maar hem wel tot meer betrouwbare conclusies leidt. Svensson maakte niet alleen gebruik van zijn eigen veldervaring en de literatuur maar bekeek bovendien nog 20.000 vogelhuiden.

De soortonderscheiding, voor zover nodig, is in een kleine beschrijving ondergebracht en wordt vaak ondersteund door tekeningen van onderdelen, vooral van de vleugel. In de laatste is op bijzonder handige wijze de gehele "vleugelformule" af te lezen. Determineertabellen voor het onderscheiden van moeilijke soorten ontbreken. Daarom zijn de soortkenmerken bij groepen, zoals zangertjes, alleen goed bruikbaar als men al direct weet tot welke groep van twee of drie soorten de vogel behoort. Voor de gemiddelde ringer acht ik een overzicht van de kenmerken in de vorm van een tabel noodzakelijk en het is jammer dat hij hiervoor nu weer een ander boekje moet raadplegen. Het niet opstellen van een determineertabel heeft ook tot gevolg gehad dat b.v. niet van alle verwante soorten de vleugelformule even uitvoerig is behandeld en de onderlinge vergelijking moeilijker wordt.

De onderscheiding van leeftijd en geslacht is voor zover ik kan nagaan in de meeste gevallen goed en duidelijk weergegeven. De leeftijdsonderscheiding is sterk afhankelijk van het seizoen en is daarom apart behandeld voor herfst en voorjaar. Ik vind deze indeling nog wel iets te globaal en zou liever een specificatie in maanden van het jaar zien (voor zover mogelijk). De onderscheiding van de leeftijd blijft meestal een moeilijke zaak en een specialist zal voor zijn favoriete soort vaak andere kenmerken gebruiken. Zo ontbreekt bij de spreeuw het kenmerk van de vorm van de witte vlekken op de borst en daarom ben ik het niet eens dat de leeftijd van ♀♀ moeilijk te bepalen is. Maar beter te voorzichtig dan onbetrouwbaar. Dat bij de vink de rose borst als geslachtskenmerk gebruikt wordt is onjuist. Oude ♀♀ hebben nog al eens een rose borst. Daarom beter

alleen op de kopkleur letten.

Al met al een bijzonder belangrijke aanwinst voor de vogelringer (en de taxonoom!), maar minder geschikt voor de beginner.

Ik hoop dat Svensson ook de niet-zangvogels op dezelfde wijze zal bewerken.

De gids is te verkrijgen door overmaking van 15 Zweedse kronen naar Naturhistoriska Riksmuseet, Museiavdelningen, 10405 Stockholm, Zweden.

A.C.Perdeck.